

Тема 8: Облік інших операцій у зовнішньоекономічній діяльності.

8.1 Порядок і умови здійснення інвестиційної діяльності

8.2 Особливості обліку отримання інвестицій в іноземній валюті

8.3 Відображення фінансових інвестицій в підприємства, створені за кордоном

8.1 Порядок і умови здійснення інвестиційної діяльності

Іноземними інвестиціями визнаються цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

Іноземними інвесторами в Україні можуть бути:

- юридичні особи, створені згідно із законодавством, відмінним від законодавства України;
- фізичні особи – іноземці і особи без громадянства, які не мають постійного місця проживання на території України;
- міжнародні урядові й неурядові організації;
- інші держави;
- інші іноземні суб'єкти інвестиційної діяльності, визначені законом.

Найбільш поширеними видами іноземних інвестицій є:

- іноземна валюта першої групи Класифікатора;
- валюта України — при реінвестиціях в об'єкт первинного інвестування або в які-небудь інші об'єкти інвестування;
- рухоме і нерухоме майно і пов'язані з ним майнові права;
- цінні папери, а також корпоративні права, виражені в конвертованій валюті;
- грошові вимоги і права на вимоги виконання договірних зобов'язань, які гарантовані банками і мають вартість у конвертованій

валюті;

- інші права інтелектуальної власності, вартість яких в конвертованій валюті підтверджена згідно із законами (процедурами) країни інвестора або міжнародними торговими звичаями, а також підтверджена експертною оцінкою в Україні, в тому числі легалізовані на території України авторські права, права на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, ноу-хау і т. п.;

- права на здійснення господарської діяльності, в тому числі права на користування надрами і використання природних ресурсів, надані відповідно до законодавства або договорів.

Оцінка іноземних інвестицій, включаючи внески до статутного фонду підприємства з іноземними інвестиціями, здійснюється в іноземній конвертованій валюті і в гривнях, за згодою сторін, на підставі цін міжнародних ринків або ринку України. При цьому перерахунок сум в іноземній валюті в гривні здійснюється за курсом, встановленим НБУ.

8.2 Особливості обліку отримання інвестицій в іноземній валюті

У бухгалтерському обліку існують наступні особливості обліку отримання інвестицій в іноземній валюті:

- облік статутного капіталу починається з дати державної реєстрації підприємства;

- статутний фонд підприємства з іноземними інвестиціями формується за курсом, зафіксованим в засновницькому договорі;

- розмір статутного капіталу підлягає оцінці в грошовій одиниці України за курсом НБУ на дату здійснення операцій і не підлягає подальшому перерахунку у зв'язку із зміною курсу іноземних валют;

- датою виникнення заборгованості іноземних інвесторів є дата підписання засновницького договору.

Внески до статутного фонду засновником–нерезидентом можуть

здійснюватися шляхом внесення до статутного фонду основних засобів (нематеріальних активів, запасів), а також шляхом перерахування валютних коштів на рахунок підприємства. Особливу увагу при цьому слід приділити перерахунку заборгованості засновників–нерезидентів по внесках до статутного фонду у зв'язку із зміною валютного курсу.

У бухгалтерському обліку заборгованість засновників може мати різний характер:

1) у випадку якщо очікується внесення до статутного фонду основних засобів (нематеріальних активів, запасів), заборгованість засновників відноситься до немонетарної, і отже, перерахунку не підлягає;

2) у випадку, якщо очікується отримання на рахунок підприємства валютних засобів, заборгованість відноситься до монетарних статей і підлягає перерахунку як на дату балансу, так і на дату здійснення розрахунків засновником-нерезидентом. Курсові різниці, які виникають внаслідок перерахунку зобов'язань засновників при формуванні статутного капіталу, відображаються у складі додаткового капіталу(п.8 П(С)БО 21). На субрахунку 423 "Накопичені курсові різниці" узагальнюється інформація про курсові різниці, які відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку відображаються у складі власного капіталу та визнаються в іншому сукупному доході.

Оскільки внесок у статутний капітал пов'язаний з інвестиційною діяльністю, курсова різниця внаслідок перерахунку відображається у складі доходів та витрат від неопераційної курсової різниці таким чином:

- Дебет 46 "Неоплачений капітал" Кредит 423"Накопичені курсові різниці";
- Дебет 423" Накопичені курсові різниці" Кредит 46 "Неоплачений капітал".

У податковому обліку заборгованість засновників не відноситься до перерахованої заборгованості, а, отже, не підлягає перерахунку в зв'язку із зміною валютного курсу.

8.3 Відображення фінансових інвестицій в підприємства, створені за кордоном

При інвестуванні коштів в підприємства, розташовані за кордоном (придбання акцій, корпоративних прав та інше), необхідно відобразити в балансі фінансові інвестиції.

Залежно від термінів, протягом яких підприємство має в своєму розпорядженні фінансові інвестиції, вони підрозділяються на:

- *довгострокові інвестиції* - інвестиції, які має в своєму розпорядженні підприємство протягом періоду, що перевищує один рік, а також інвестиції, які не можуть бути вільно реалізовані у будь-який момент, тобто неліквідні активи (п.17 П(С) БО 2 "Баланс");

- *короткострокові фінансові інвестиції* - інвестиції, які має в своєму розпорядженні підприємство протягом періоду, що не перевищує один рік, і які можуть бути згодом вільно реалізовані у будь-який момент (п.33 П(С) БО 2 "Баланс").

Фінансові інвестиції в статутний капітал підприємств залежно від ступеня впливу інвестора на об'єкт інвестування підрозділяються на дві групи:

1) фінансові інвестиції в асоційовані, дочірні підприємства або спільну діяльність, що враховуються за методом участі в капіталі;

2) фінансові інвестиції в підприємства, які не можна віднести до асоційованих, дочірніх або сумісних, що враховуються за собівартістю або справедливою вартістю.

Фінансові інвестиції за своєю природою можуть відноситися як до монетарних, так і до немонетарних статей. Проте для обліку фінансових інвестицій в господарські одиниці за межами України передбачені особливі правила, згідно з якими курсові різниці, що виникають відносно фінансових інвестицій в господарські одиниці за межами України, відображаються у складі

іншого додаткового капіталу. Від'ємна сума курсової різниці віднімається від суми іншого додаткового капіталу, залишок приводиться із знаком «—».

Таким чином, у бухгалтерському обліку при зміні валютного курсу на дату балансу і на дату погашення вартість фінансових інвестицій слід перераховувати.

При ліквідації підприємства-нерезидента або продажі акцій сума, накопичена на рахунку 423 "Накопичені курсові різниці", відноситься відповідно до складу доходів або витрат від неопераційної курсової різниці наступними проводками:

- дебет 423 "Накопичені курсові різниці" кредит 744 "Дохід від неопераційної курсової різниці";
- д-т 974 "Втрати від неопераційної курсової різниці" кредит 423 "Накопичені курсові різниці".

У податковому обліку фінансова інвестиція - це господарська операція, що передбачає придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших фінансових інструментів. Відповідно до норм п.153 Податкового кодексу перерахунок курсових різниць проводиться відповідно до норм П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів».